

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Rīgā 2006. gada 14. martā

lietā Nr. 2005-18-01

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Aivars Endziņš, tiesneši Andrejs Lepse, Romāns Apsītis, Aija Branta, Ilma Čepāne, Juris Jelāgins un Gunārs Kūtris,

pēc Oļega Kožečenkova konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2006. gada 21. februārī tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā ietvertās normas vārdu „un trešajā daļā” un Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmes atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam”.

Konstatējošā daļa

1. 1937. gada 22. decembrī Ministru kabinets pieņēma Zemesgrāmatu likumu. Likuma 98. pants paredzēja, ka „sūdzības par zemesgrāmatu nodaļas priekšnieka lēmumiem [...] un viņa rīcību jāiesniedz Tiesu palātai divu nedēļu

laikā no lēmuma pasludināšanas vai no tās dienas, kad notikusi pārsūdzamā rīcība, ievērojot blakus sūdzību iesniegšanai noteikto kārtību Civilprocesa likumā”. Saskaņā ar Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmi personai, pārsūdzot Tiesu palātas lēmumus Senātā, bija jāiemaksā drošības nauda 40 latu apmērā.

2. Pēc Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanas Augstākā padome 1993. gada 30. martā pieņēma likumu „Par 1937. gada 22. decembra Zemesgrāmatu likuma spēka atjaunošanu un spēkā stāšanās kārtību”. Ar šo likumu Augstākā padome atjaunoja pirms padomju okupācijas pastāvējušo zemesgrāmatu sistēmu.

Ar nelieliem grozījumiem, tostarp nosakot, ka lēmumus pieņem zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis, nevis tās priekšnieks, ir saglabājusies arī 1937. gada 22. decembrī noteiktā zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu pārsūdzēšanas kārtība. Spēkā esošā Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīme noteic, ka, „pārsūdzot Tiesu palātas lēmumus Senātā, jāiemaksā drošības nauda 40 latu apmērā”. Analogs regulējums ietverts arī Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā.

3. Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs – Oļegs Kožečenkovs – lūdz atzīt Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā un Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmē ietverto tiesību normu, kas paredz personas pienākumu iemaksāt drošības naudu 40 latu apmērā, pārsūdzot Tiesu palātas lēmumus Senātā, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs norāda: zemesgrāmatu nodaļas ir izveidotas nekustamo īpašumu un ar tiem saistīto tiesību reģistrācijai, proti, tās ved publisku reģistru. Lai gan zemesgrāmatu nodaļas institucionāli piederot pie

tiesu varas, funkcionāli tās esot izpildvaras sastāvdaļa, jo veicot administratīvu funkciju – nekustamo īpašumu reģistrāciju.

Kaut arī zemesgrāmatu nodaļu amatpersonu rīcības un lēmumu pārsūdzībai esot noteikta civilprocesuālā, nevis administratīvi procesuālā kārtība, zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma pārsūdzēšana, uzsver konstitucionālās sūdzības iesniedzējs, pēc būtības esot sūdzība par valsts institūcijas rīcību un ļoti tuva administratīvi tiesiskajām attiecībām. Šā iemesla dēļ ievērojami lielāka maksājuma noteikšana par iespēju pārsūdzēt tiesas nolēmumu neesot uzskatāma par taisnīgu un atbilstošu Satversmes 92. pantam.

Likumdevējs, ar apstrīdēto normu nosakot nesamērīgi lielu drošības naudu par tiesas lēmuma pārsūdzēšanu, esot būtiski ierobežojis tiesas pieejamību personai, kura uzskata, ka tās intereses ir aizskartas ar nelikumīgu valsts amatpersonas – zemesgrāmatu nodaļas tiesneša – lēmumu.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs īpaši uzsver, ka likums neparedzot iespēju samazināt šīs drošības naudas apmēru vai atbrīvot personu no tās iemaksas. Savukārt ar apstrīdēto normu noteiktā drošības nauda pēc apmēra astoņas reizes pārsniedzot Administratīvā procesa likumā noteikto valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu.

Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs norāda, ka likumdevējs tāpat jau esot būtiski ierobežojis personu iespējas apstrīdēt zemesgrāmatu nodaļas tiesneša pieņemtos lēmumus. Jebkura cita publiskā reģistra amatpersonas rīcība esot pārsūdzama Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Atšķirībā no administratīvā procesa, likumdevējs neesot paredzējis iespēju apstrīdēt zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu padotības kārtībā, kā arī esot liegta iespēja izskatīt personas sūdzību par šādu lēmumu divās tiesu instancēs pēc būtības.

Līdz ar to, pēc konstitucionālās sūdzības iesniedzēja ieskata, papildu ierobežojumu noteikšana ar apstrīdēto normu neesot uzskatāma par samērīgu un atbilstošu Satversmes 92. pantam. Apstrīdētā norma paredzot pēc būtības ne

ar kādiem racionāliem apsvērumiem nepamatotu apgrūtinājumu personai īstenot savas pārsūdzības tiesības.

Tāpat konstitucionālās sūdzības iesniedzējs norāda, ka nav saprotams apstrīdētajā normā noteiktā tiesas pieejamības ierobežojuma mērķis. Tā kā lietu, kurās pārsūdzēti zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumi, neesot daudz, apstrīdētās normas atcelšana palielinātu Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamentā (turpmāk – Civillietu departaments) izskatāmo lietu skaitu tikai par dažiem desmitiem.

4. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – **Saeima** – atbildes rakstā norāda, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92. pantam, un lūdz Satversmes tiesu atzīt pieteikumu par nepamatotu un noraidīt.

Saeima paskaidro, ka no valsts varas funkciju nošķiršanas viedokļa visas darbības, kas nav tiesas spriešana un likumdošana, ir izpildvaras darbības. Lai noskaidrotu konkrētās darbības piederību pie kādas no valsts varas funkcijām, esot jāņem vērā nevis darbību veicošās iestādes institucionālā padotība, bet gan tās veicamo darbību raksturs. Ierakstot zemesgrāmatā nekustamos īpašumus un nostiprinot ar tiem saistītās tiesības, zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis rīkojoties valsts pārvaldes jomā.

Lai arī zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis, izlemjot jautājumu par nekustamā īpašuma vai ar to saistīto tiesību ierakstīšanu zemesgrāmatā, rīkojas valsts pārvaldes jomā un viņa pieņemtie lēmumi pēc būtības uzskatāmi par administratīvajiem aktiem, Saeima neuzskata, ka šo zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu tiesiskums būtu pārbaudāms Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Satversmes 92. pants nekādā veidā nereglamentē, kāda procesa kārtībā izskatīt kādas lietas. Procesā izvēle noteiktai lietu kategorijai esot likumdevēja rīcības brīvība, un likumdevējs to īstenojot, pieņemot attiecīgā procesa likumu. Likumdevējs esot tiesīgs noteikt procesa veidu vispār, kā arī to, kādas lietas izskatīs šā procesa kārtībā.

Tomēr likumdevēja rīcības brīvība procesa noteikšanā neesot absolūta, jo likumdevējam jāņem vērā gan lietderības apsvērumi, gan tiesību uz taisnīgu tiesu jēdzieniskais kodols. Izraudzītajam procesa veidam būtu jāļauj attiecīgās lietas izskatīt pēc iespējas atbilstoši un efektīvi, aptverot ļoti dažādus procesuālos jautājumus, turklāt izraudzītais procesa veids nedrīkstot liegt personai tiesības uz taisnīgu tiesu pēc būtības vai būtiski ierobežot personas iespējas aizstāvēt savas tiesības.

Procesa veida izvēle nevarot būt saistīta ar valsts nodevas vai cita maksājuma apmēru. Tāpat Saeima neuzskata, ka jebkuras valsts pārvaldes funkcijas īstenošana būtu pakļauta tikai administratīvo tiesu kontrolei. Atsevišķos gadījumos, kad izskatāmā valsts pārvaldes darbība ir cieši saistīta ar civiltiesiskiem jautājumiem, esot lietderīgāk šādas darbības tiesiskumu vērtēt civilprocesuālā kārtībā.

Saeima atzīst, ka apstrīdētajā normā noteiktais pienākums maksāt drošības naudu ir personas tiesību uz taisnīgu tiesu ierobežojums. Ar šo normu tiek ierobežots viens tiesību uz taisnīgu tiesu elements – tiesības vērsties tiesā. Taču attiecīgais ierobežojums esot noteikts, lai nodrošinātu Civillietu departamenta pienācīgu darbību, atslogojot to no nepamatotu sūdzību izskatīšanas. Atceļot apstrīdētajā normā noteikto ierobežojumu, tiktu apgrūtināts Civillietu departamenta darbs.

Saeima uzsver, ka noteiktais ierobežojums esot samērīgs. Kā norādīts Saeimas atbildes rakstā, drošības naudas mērķis esot sodīt personu tajos gadījumos, kad tā iesniedz nepamatotu blakus sūdzību vai kasācijas sūdzību. Likums neparedzot tiesneša tiesības atbrīvot personu no apstrīdētajā normā noteiktās drošības naudas nomaksas vai samazināt tās apmēru. Tomēr šāda pieeja esot pareiza, jo drošības nauda ir vai nu maksājama pilnā apmērā, vai vispār nav maksājama.

Saeima lūdz ņemt vērā to, ka apstrīdētajā normā noteiktais drošības naudas apmērs, salīdzinot ar zemesgrāmatu nodevām, ir vērtējams kā neliels. Tāpat būtu nepieciešams ņemt vērā, ka drošības nauda ir noteikta par vēršanos

Civillietu departamentā pēc tam, kad personas sūdzību par zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu jau ir izskatījusi Augstākās tiesas Civillietu tiesu palāta (turpmāk – Tiesu palāta). Par sūdzības iesniegšanu Tiesu palātā neesot paredzēta ne drošības naudas iemaksa, ne arī kāds cits maksājums. Saeima arī uzsver, ka zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu pārsūdzēšanas lietās iesaistītās personas, pēc likumdevēja uzskata, nevar būt trūcīgas.

Saeima norāda, ka ar apstrīdētajā normā noteikto ierobežojumu tiekot sekmēta procesuālā ekonomija un tiesas pienācīga darbība. Tāpat ar apstrīdēto normu tiekot aizsargātas citu personu intereses, kuras varētu tikt aizskartas bezmērķīgas tiesāšanās rezultātā.

5. Latvijas Republikas Augstākā tiesa (turpmāk – Augstākā tiesa) ir sniegusi viedokli, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92. pantam.

Augstākā tiesa uzsver, ka Zemesgrāmatu likuma 98. pants paredz iespēju zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu pārsūdzēt Tiesu palātā. Tā kā šajā gadījumā valsts nodeva, drošības nauda vai kāds cits maksājums nav noteikts, likums nodrošinot personas tiesību aizstāvību neatkarīgā tiesā.

Drošības nauda esot paredzēta tajos gadījumos, kad personu neapmierina Tiesu palātas lēmums un persona šo lēmumu pārsūdz Civillietu departamentam. Augstākā tiesa norāda, ka gadījumā, kad personas blakus sūdzību par Tiesu palātas lēmumu Civillietu departaments apmierina, personai drošības nauda tiekot atmaksāta. Iemaksāto drošības naudu persona zaudējot tikai tajā gadījumā, kad blakus sūdzība atzīta par nepamatotu.

Drošības nauda esot paredzēta arī citās civillietu kategorijās, kad Civillietu departamentam tiek iesniegta kasācijas sūdzība vai blakus sūdzība Civilprocesa likuma 449. panta otrajā daļā paredzētajos gadījumos. Augstākā tiesa uzsver: ja Satversmes tiesa atzītu apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 92. pantam, tāds pats secinājums attiektos uz citiem Civilprocesa

likumā minētajiem gadījumiem, kuros ir noteikta drošības naudas iemaksa par vēršanos Civillietu departamentā.

Augstākā tiesa arī norāda, ka zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumus nevar uzskatīt par administratīviem aktiem un sūdzības par šiem lēmumiem nemaz nebūtu iespējams izskatīt administratīvā procesa kārtībā.

6. Valsts civiltiesību birojs norāda, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam.

Valsts civiltiesību birojs uzsver, ka tiesības uz taisnīgu tiesu nozīmējot arī tiesības uz brīvu pieeju tiesai. Apstrīdētā norma netieši ierobežojot tiesību uz taisnīgu tiesu vienu elementu, proti, personas pieeju tiesai. Likums neparedzot tiesas vai tiesneša tiesības atbrīvot personu no drošības naudas nomaksas vai samazināt tās apmēru.

Apstrīdētās normas mērķis, kā norāda Valsts civiltiesību birojs, varētu būt gan daļēja tiesu darbības nodrošināšanai nepieciešamo valsts izdevumu kompensācija, gan arī personu atturēšana no vēršanās tiesā ar nepamatotām prasībām. Valsts civiltiesību birojs uzskata, ka ar apstrīdēto normu noteiktajam ierobežojumam ir legītīms mērķis.

Lai ierobežojums būtu attaisnojams, tam vajagot atbilst samērīguma principam, proti, jābūt nodrošinātam līdzsvaram starp legītīmo mērķi, no vienas puses, un personas pieeju tiesai, no otras puses. Valsts civiltiesību birojs norāda, ka, izvērtējot apstrīdētās normas atbilstību samērīguma principam, nepieciešams ņemt vērā valsts sociālekonomisko situāciju. Tā kā valstī noteiktā minimālā alga ir tikai astoņdesmit latu, apstrīdētajā normā noteiktā drošības nauda ir salīdzinoši liela naudas summa.

Tāpat esot jāņem vērā, ka likumdevējs nav paredzējis iespēju personu atbrīvot no drošības naudas vai samazināt tās apmēru. Līdz ar to, piemērojot apstrīdētās normas, neesot iespējams nodrošināt saudzējošāku apstrīdētajās normās noteiktā ierobežojuma piemērošanu.

Likumdevēja izraudzītie līdzekļi kopumā esot piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, tomēr radot būtiskus ierobežojumus atsevišķām personām savu procesuālo tiesību īstenošanā. Valsts cilvēktiesību birojs uzsver, ka pastāv citi, saudzējošāki līdzekļi leģitīmā mērķa sasniegšanai, piemēram, mazākas drošības naudas noteikšana.

7. Latvijas Zvērinātu advokātu padome uzskata, ka apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92. pantam.

Latvijas Zvērinātu advokātu padome pauž viedokli, ka nevar salīdzināt zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma pārsūdzēšanai noteiktās drošības naudas apmēru ar administratīvajās lietās maksājamās valsts nodevas apmēru. Svarīgi norobežot jēdzienus „drošības nauda” un „valsts nodeva”, jo tie esot atšķirīgi.

Tāpat būtu jāņem vērā arī tas, ka zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumi attiecas uz specifiskiem jautājumiem, kas saistīti ar tiesībām uz nekustamo īpašumu, tātad tie attiecas uz personas mantiskā stāvokļa jautājumiem.

Secinājumu daļa

8. Satversmes 92. pants noteic: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.”

Lai gan konstitucionālajā sūdzībā ietverts prasījums par apstrīdētās normas atbilstību visam Satversmes 92. pantam, tomēr no konstitucionālās sūdzības izriet, ka ir izvērtējama apstrīdētās normas atbilstība tikai Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, kas garantē ikvienas personas tiesības aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.

Satversmes 92. panta pirmais teikums ietver gan institucionālu aspektu – tiesai ir jābūt taisnīgai, gan procesuālu aspektu – ikvienam ir tiesības uz brīvu pieeju tiesai. Abi aspekti ir nesaraujami saistīti: nebūtu nozīmes tiesas taisnīgumam, ja netiktu nodrošināta tiesas pieejamība, un otrādi – tiesas pieejamība būtu lieka, ja netiktu nodrošināts tiesas taisnīgums.

9. Apstrīdētā norma noteic, ka, pārsūdzot Civillietu departamentā Tiesu palātas lēmumu par zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu, personai jāiemaksā drošības nauda 40 latu apmērā.

Tiesības uz taisnīgu tiesu nozīmē arī tiesības uz brīvu pieeju tiesai (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 6. novembra sprieduma lietā Nr. 2003-10-01 secinājumu daļas 1. punktu*). Gan Saeimas atbildes rakstā, gan Valsts cilvēktiesību biroja viedoklī pamatoti norādīts, ka ar apstrīdēto normu tiek ierobežotas personas tiesības uz brīvu pieeju tiesai (*sk. lietas materiālu 36., 77. un 122. – 123. lpp.*). Pienākums iemaksāt drošības naudu par blakus sūdzības iesniegšanu atzīstams par personas tiesību uz brīvu pieeju tiesai ierobežojumu.

Tā kā personas tiesības uz brīvu pieeju tiesai ietvertas Satversmes 92. panta pirmajā teikumā, ir izvērtējams ar apstrīdēto normu noteiktais pamattiesību ierobežojums.

10. Tiesības uz taisnīgu tiesu ir vienas no vissvarīgākajām personas tiesībām (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 6. oktobra sprieduma lietā Nr. 2003-08-01 secinājumu daļas 1. punktu*), tāpēc ierobežojumi šīm personas tiesībām nosakāmi tikai pašos nepieciešamākajos gadījumos.

Šādu secinājumu pamato tas, ka personas pamattiesību aizsardzība ir viens no demokrātiskas tiesiskas valsts nozīmīgākajiem pienākumiem. Valstij ir jānodrošina efektīva aizsardzība ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas (*sk. Satversmes tiesas 2001. gada 5. decembra sprieduma lietā Nr. 2001-07-0103 secinājumu daļas 1. punktu*).

Personas tiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšana ir svarīgākais līdzeklis šā mērķa sasniegšanai.

11. Personas pamattiesības, arī tiesības vērsties tiesā, var ierobežot tikai Satversmē noteiktajos gadījumos, ja to prasa svarīgu sabiedrības interešu aizsardzība un ja tiek ievērots samērīguma princips.

Satversmes 86. pants noteic, ka „tiesu var spriest tikai tie orgāni, kuriem šīs tiesības piešķir likums, un tikai likumā paredzētajā kārtībā”. Skatot kopsakarā Satversmes 86. pantu un Satversmes 92. panta pirmo teikumu, secināms, ka tiesības vērsties tiesā var ierobežot, ja šāds ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, ierobežojumam ir leģitīms mērķis un ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 1.2. punktu*).

12. Apstrīdētā norma ir ietverta gan Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmē, gan arī Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā.

Tā kā apstrīdētā norma, kas ierobežo Satversmes 92. panta pirmajā teikumā paredzētās pamattiesības, ir noteikta ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu, kurš ir izsludināts Satversmē noteiktajā kārtībā, nav šaubu par to, ka pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.

Tādējādi pamattiesību ierobežojums ir noteikts ar likumu.

13. Ikvienu pamattiesību ierobežojuma pamatā ir jābūt apstākļiem un argumentiem, kādēļ tas vajadzīgs, proti, ierobežojums tiek noteikts svarīgu interešu – leģitīma mērķa – labad (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-19-01 9. punktu*).

13.1. Saeimas atbildes rakstā norādīts, ka ar apstrīdēto normu noteikto ierobežojumu **legitīmais mērķis ir Civillietu departamenta pienācīgas darbības nodrošināšana**, jo, atceļot apstrīdētajā normā noteikto ierobežojumu, ar nepamatotām sūdzībām tiktu apgrūtināta Civillietu departamenta darbība un citu personu interešu aizsardzība (*sk. lietas materiālu 38., 79. lpp.*).

Civillietu departaments ir kasācijas instances tiesa civillietās. Latvijā pastāvošā kasācijas institūta būtiska iezīme ir tā, ka kasācijas instancē izšķirošā nozīme ir nevis pušu interesēm, kas ir pietiekami aizsargātas, civillietu pēc būtības caurlūkojot pirmajās divās instancēs, bet gan publiski tiesiskajām interesēm. Kasācijas instancē tiek skatīti tikai *quaestiones iuris*, proti, jautājumi par materiālo un procesuālo normu piemērošanas pareizību (*sk. Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-04-01 secinājumu daļas 2.1. punktu*).

Lai Civillietu departaments varētu pienācīgi veikt savu darbu, proti, izlemt principiālus materiālo un procesuālo normu piemērošanas jautājumus, likumdevējam iespēju robežās tas ir jāatslogo no nepamatotu sūdzību izskatīšanas. Izvērtējot Civillietu departamenta kompetenci, vērā ņemama kasācijas instances svarīgā nozīme.

Ja likumdevējs izšķīries Civillietu departamentam noteikt ne vien lietu izskatīšanu kasācijas kārtībā, bet arī blakus sūdzību izskatīšanu par Tiesu palātas Zemesgrāmatu likuma 98. panta kārtībā pieņemtajiem lēmumiem, likumdevējam šī kompetence jānosaka tādējādi, lai netiktu apgrūtināts un nevajadzīgi noslogots Civillietu departamenta darbs un līdz ar to netiktu negatīvi ietekmēta kasācijas funkcijas īstenošana.

13.2. Šāds Civillietu departamenta pienācīgas darbības nodrošināšanas pienākums atbilst citu personu interesēm, kā pamatoti norādīts Saeimas atbildes rakstā. Civillietu departamentam ir jāsniedz principiāla materiālo un procesuālo tiesību normu interpretācija, kas var būtiski ietekmēt daudzu personu tiesības dažādos tiesas procesos. Līdz ar to ir svarīgi, lai Civillietu departaments varētu izskatīt lietas, kurās strīdīgs ir tieši tiesību normu interpretācijas jautājums, kā

arī būtu pasargāts no atsevišķu personu bezmērķīgas tiesāšanās. Apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums noteikts, lai atturētu atsevišķas personas vērsties tiesā ar nepamatotām prasībām (*sk. lietas materiālu 123. lpp.*).

13.3. Var piekrist arī Valsts cilvēktiesību biroja viedoklim, ka apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums daļēji kompensē valsts izdevumus, kas nepieciešami tiesu darbības uzturēšanai (*sk. lietas materiālu 123. lpp.*), tomēr ir vērā ņemama atšķirība starp šādam mērķim paredzēto valsts nodevu un pavisam citam mērķim noteikto drošības naudu.

Ikviens tiesas procesā noteikts maksājums par pieteikumu vai sūdzību iesniegšanu kalpo ne vien kā zināma veida barjera, lai novērstu nepamatotu pieteikumu vai sūdzību iesniegšanu, bet arī ļauj daļēji segt tiesu uzturēšanas izdevumus (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 4. janvāra sprieduma lietā Nr. 2004-16-01 8.3. punktu*).

Tādējādi pamattiesību ierobežojumam ir legītīms mērķis.

14. Samērīguma princips prasa ievērot saprātīgu līdzsvaru starp sabiedrības un personas interesēm, ja publiskā vara ierobežo personas tiesības un likumiskās intereses.

Lai konstatētu, vai samērīguma princips ir ievērots, jānoskaidro, vai likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti legītīmā mērķa sasniegšanai, vai nav saudzējošāku līdzekļu šā mērķa sasniegšanai un vai likumdevēja rīcība ir atbilstoša jeb proporcionāla. Ja, izvērtējot tiesību normu, tiek atzīts, ka tā neatbilst kaut vienam no šiem kritērijiem, tā neatbilst arī samērīguma principam un ir prettiesiska (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 19. marta sprieduma lietā Nr. 2001-12-02 secinājumu daļas 3.1. punktu*).

15. Likumdevējs par legītīmā mērķa sasniegšanas līdzekli noteicis drošības naudas iemaksāšanu 40 latu apmērā, lai persona varētu Civillietu departamentam pārsūdzēt Tiesu palātas lēmumu.

15.1. Civilprocesuālajās tiesībās drošības nauda tiek traktēta nevis kā tiesāšanās izdevumi, bet drīzāk gan kā sods par nepamatoti iesniegtu sūdzību Civillietu departamentam (*sk.: Bukovskis V. Civilprocesa mācības grāmata. Rīga: autora izdevums, 1933, 416. lpp.*). Tas nozīmē, ka drošības nauda, kas iemaksāta, iesniedzot sūdzību Civillietu departamentam, tiks personai atmaksāta, ja Civillietu departaments apmierinās personas sūdzību. Savukārt, ja Civillietu departaments personas sūdzību noraida, drošības nauda atmaksāta netiek. Tādējādi likumdevējs, nosakot drošības naudas maksāšanas pienākumu, mēģinājis nodrošināt, lai personas Civillietu departamentā iesniegtu pārdomātas un motivētas sūdzības gadījumos, kad pastāv dažādas piemērojamā likuma iztulkošanas iespējas, nevis tikai turpinātu iesākto tiesāšanos, kad ir skaidri redzams, ka personai nav vērā ņemamu argumentu attiecībā uz to, kā izpaudusies pārsūdzētā Tiesu palātas lēmuma nepareizība.

15.2. Lai izvērtētu apstrīdētajā normā noteiktā līdzekļa piemērotību legītimā mērķa sasniegšanai, papildus nepieciešams ņemt vērā arī zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma pārsūdzēšanas kārtību kopumā.

Pirmkārt, par sūdzības iesniegšanu Tiesu palātā personai nav noteikts pienākums maksāt valsts nodevu vai drošības naudu, kā tas ir noteikts citās civillietu kategorijās. Līdz ar to personai bez maksas ir nodrošināta tiesas kontrole pār zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma tiesiskumu.

Otrkārt, izstrādājot Zemesgrāmatu likumu, likumdevējs īpaši tiecies panākt, lai visi strīdi par zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumiem principiāli tiktu izlemti jau Tiesu palātā. Šā iemesla dēļ tika veikta svarīga reforma, proti, tika radīta viena, visām zemesgrāmatu nodaļām kopīga pārsūdzības instance.

Kā Zemesgrāmatu likuma komentārā rakstīja Rīgas – Valmieras zemesgrāmatu nodaļas priekšnieks Jānis Gobziņš: „Šī reforma bija vairāk kā nepieciešama. Latvijas 11 zemesgrāmatu nodaļām līdz šim bija pavisam 4 otrās instances (4 apgabaltiesas) [...] Pie tādiem apstākļiem nenācās runāt par vienvēidību zemesgrāmatu lietu izlemšanā, jo atsevišķu apgabaltiesu prakse šinīs lietās nebija un arī nevarēja būt vienāda. Neērtības, ko radīja tāds

stāvoklis, sajuta personas, kam nostiprinājuma lietas bija jāved vairākās zemesgrāmatu nodaļās. Nepieciešama bija zemesgrāmatu lietu koncentrēšana vienā tiesā. Par to, lai likumu piemēro pareizi un izpilda vienādi visas tiesu iestādes valstī, rūpējas gan Senāts, bet zemesgrāmatu lietās, kā specifiskās lietās, vēlams panākt vienādību un vienveidību pēc iespējas jau otrā instancē, jo uz Senātu vispār nonāk samērā mazs lietu skaits. Pati dzīve prasīja šo reformu” (*Zemesgrāmatu likums. Likuma teksts ar paskaidrojumiem. Sastādījis J. Gobziņš. Rīga: A.-S. „Zemnieka Domas”, 1938, 56. lpp.*).

Atbilstoši zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumu pārsūdzēšanas reformas mērķim visiem strīdiem par zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma tiesiskumu jātiek izšķirti jau Tiesu palātā. Likumdevējs gan paredzējis personas tiesības iesniegt blakus sūdzību par Tiesu palātas lēmumu Civillietu departamentam, tomēr likumdevēja mērķis šajā gadījumā nav bijis noslogot Civillietu departamentu ar acīmredzami nepamatotu sūdzību izskatīšanu. Tāpēc blakus sūdzības iesniegšanas pamats varētu būt Tiesu palātas iespējamā kļūda tiesību normu piemērošanā vai arī jauna *quaestiones iuris* rašanās.

Nepieciešams arī ņemt vērā, ka blakus sūdzību iesniegšanas ierobežojumi nav noteikti tieši, paredzot šādus vai līdzīgus sūdzības iesniegšanas pamatus *expressis verbis* tiesību normā. Likumdevējs atstāj pašas personas brīvā ziņā iesniedzamās blakus sūdzības pamatotības izvērtēšanu, paredzot vienīgi to, ka nepamatotas sūdzības gadījumā persona zaudēs iemaksāto drošības naudu 40 latu apmērā.

Treškārt, personai, kas lūgusi nostiprinājumu, nelabvēlīgs zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmums nenodibina *res iudicata*, proti, persona, novēršot zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumā norādītos trūkumus, no jauna var iesniegt nostiprinājuma lūgumu.

15.3. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk – ECT) ir pieļāvusi, ka dažādu maksājumu noteikšana ir piemērots veids, kā ierobežot personas tiesības vērsties tiesā, ja vien ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, ECT sprieduma „Tolstoy Miloslavsky v. United Kingdom” 61. §*). Jo īpaši

attiecībā uz kasācijas instances tiesu ECT pieļauj lielāku formālismu un ierobežojumu noteikšanu (*sk. ECT sprieduma „Levages Prestations Services v. France” 48. §*).

Līdz ar to drošības naudas noteikšana apstrīdētajā normā ir piemērots līdzeklis leģitīmā mērķa sasniegšanai.

16. Konstitucionālās sūdzības iesniedzējs norādījis, ka, izvērtējot apstrīdētajā normā noteikto ierobežojumu, jāņem vērā Administratīvā procesa likumā noteiktā valsts nodeva par apelācijas sūdzību un tas apstāklis, ka Administratīvā procesa likums neparedz valsts nodevu vai drošības naudu par kasācijas sūdzības iesniegšanu, jo pēc būtības zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumi uzskatāmi par administratīviem aktiem.

16.1. Saskaņā ar likuma „Par tiesu varu” 42.¹ pantu zemesgrāmatu pārzināšanai pie apgabaltiesām pastāv zemesgrāmatu nodaļas. Zemesgrāmatu nodaļas ir tiesu iestādes, un šo nodaļu tiesnešiem ir rajona (pilsētas) tiesnešiem noteiktais tiesiskais statuss. Tomēr tas apstāklis, ka zemesgrāmatu nodaļas ir tiesu iestādes, pats par sevi nenozīmē, ka šo nodaļu tiesneši veic tiesas spriešanu, proti, ka to lēmumi, kas gan ir noformēti kā tiesas nolēmumi, būtu uzskatāmi par tādiem arī pēc būtības.

Kā pamatoti savā atbildes rakstā norādījusi Saeima, lai noskaidrotu, kādu valsts varas funkciju veic zemesgrāmatu nodaļu tiesneši, zemesgrāmatās ierakstot nekustamos īpašumus un nostiprinot ar tiem saistītās tiesības, jāņem vērā nevis zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu institucionālā piederība pie kādas no valsts varām, bet gan veicamās darbības raksturs (*sk. lietas materiālu 32. – 33., 74. lpp.*).

Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments savā praksē ir secinājis, ka „attiecībā uz tiesu varas kontroli pār izpildvaras darbībām Administratīvā procesa likuma 2. pantā minētais jēdziens „izpildvara” ir saprotams funkcionāli, nevis institucionāli. Izpildvaras funkcijas ir visas tās

funkcijas, kas nav likumdošanas (t.i., jebkura līmeņa ārējo normatīvo aktu izdošanas) un tiesu varas (t.i., tiesas spriešanas) funkcijas. [...] Arī tiesu varas institūciju un amatpersonu lēmumi un faktiskā rīcība, kas saistīti ar valsts pārvaldes funkciju veikšanu, nav izņemti no tiesu kontroles” (sk.: *Par prokurora lēmuma pārsūdzēšanu. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2004. gada 9. marta lēmums lietā Nr. SKA-39 // Jurista Vārds, Nr. 17(322), 2004. 11. maijs, 23. lpp.*).

Juridiskajā literatūrā pamatoti norādīts, ka tiesas spriešana nozīmē strīda izšķiršanu kontradiktoriskā procesā starp diviem un vairāk dalībniekiem, pamatojoties uz tiesību normām (sk.: *Levits E. Administratīvā procesa likuma 2. panta komentārs // Levits E. Rakstu krājums administratīvajiem tiesnešiem. Rīga: Publisko tiesību institūts, 2003, 157. lpp.*). Arī administratīvo tiesu praksē ir formulēts princips, ka tiesas spriešanas darbību galvenokārt raksturo kontradiktoriskā procesa ievērošana. Proti, konkrētas lietas izlemšana pēc būtības notiek tādā procesā, kurā piedalās divas puses ar pretējām interesēm, savukārt galīgo lēmumu pieņem neatkarīgs arbitrs – tiesa. Tiklīdz tiesu varas institūcijas vai amatpersonas izlemj kādu lietu pēc būtības procesā, kur nav paredzēta kontradiktoriskā principa ievērošana, tā vairs nav tiesas spriešana, bet gan ir valsts pārvaldes darbība, piemēram, rajona (pilsētas) tiesas tiesneša lēmums par administratīvā soda uzlikšanu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 213. panta kārtībā (sk., piemēram, *Administratīvās apgabaltiesas 2004. gada 23. augusta sprieduma lietā Nr. 143/AA751-04/4 9. – 10. punktu, lietas materiālu 95. – 96. lpp.*).

Zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis lēmumu par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā vai ar nekustamo īpašumu saistītu tiesību nostiprināšanu nepieņem kontradiktoriskā procesa kārtībā. Tātad Saeima ir pamatoti norādījusi, ka zemesgrāmatu nodaļas tiesnesis, pieņemot lēmumus par nekustamā īpašuma ierakstīšanu zemesgrāmatā vai ar nekustamo īpašumu saistītu tiesību nostiprināšanu, rīkojas valsts pārvaldes jomā, kaut arī šī rīcība rada civiltiesiskas sekas. Šāds zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmums, kaut

gan tas tiek noformēts kā tiesas nolēmums (tiesneša lēmums), pēc būtības ir administratīvais akts (*sk. lietas materiālu 33., 74. lpp.*).

16.2. Tomēr tas apstāklis, ka šie zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumi uzskatāmi par administratīvajiem aktiem, nenozīmē, ka to pārsūdzēšanas kārtība obligāti jānoteic Administratīvā procesa likuma normās.

Var piekrist Saeimas paustajam viedoklim, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums nekādā veidā nereglamentē to, kura procesa (administratīvā procesa, civilprocesa vai kriminālprocesa) kārtībā izskatīt kādu lietu. Likumdevējam, pieņemot attiecīgos procesa likumus, ir rīcības brīvība noteikt gan procesa veidu vispār, gan arī to, kādas lietas izskatīs konkrētā procesa kārtībā.

Tomēr likumdevēja rīcības brīvība nav absolūta, proti, tās robežas noteic lietderības apsvērumi un tiesību uz taisnīgu tiesu būtība. Izraudzītajam procesa veidam ir jāļauj izskatīt konkrēto lietu pēc iespējas atbilstoši un efektīvi, aptverot ļoti daudzus procesuālos jautājumus (piemēram, tiesvedības uzsākšana, pierādīšanas pienākums, tiesas specializācija un spēja izspriest šādas lietas, pagaidu tiesas aizsardzības piemērošanas iespēja). Tāpat nepieciešams ņemt vērā, ka procesa veids, kurā izskata attiecīgās lietas, nedrīkst liegt personai tiesības uz taisnīgu tiesu pēc būtības vai būtiski ierobežot personas tiesības aizstāvēt savas tiesības. Tā, piemēram, nebūtu pieļaujama krimināltiesisku jautājumu izskatīšana civilprocesuālā kārtībā (*sk. lietas materiālu 34., 75. – 76. lpp.*).

16.3. Likumdevējs var noteikt atšķirīgu valsts pārvaldes darbību pārsūdzēšanas kārtību, ņemot vērā šos lietderības apsvērumus. Likumdevējs var noteikt, ka administratīvā akta tiesiskumu un lietderību izvērtē administratīvās tiesas trijās instancēs, kā tas ir vairumā gadījumu. Taču likumdevējs var samazināt instanču skaitu [piemēram, nosakot, ka rajona (pilsētas) tiesas tiesnešu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 213. panta kārtībā pieņemtie lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu pārsūdzami Administratīvajā apgabaltiesā vai ka iekšlietu ministra lēmuma par

personas iekļaušanu nevēlamo personu sarakstā tiesiskumu izvērtē tikai Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments]. Tāpat Satversmes 92. panta pirmais teikums neliedz likumdevējam noteikt, ka konkrētas valsts pārvaldes darbības tiesiskuma izvērtēšana notiks cita tiesas procesa kārtībā (piemēram, Pilsonības likumā ir noteikta īpaša pilsonības atņemšanas un tās tiesiskuma kontroles kārtība).

Līdz ar to ir pieļaujams, ka personas sūdzības par zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmumiem izskata civilprocesuālā kārtībā Tiesu palāta, nevis administratīvā procesa kārtībā administratīvās tiesas. Saeima pat īpaši uzsver, ka strīdi par tādu publisko reģistru amatpersonu, tajā skaitā zemesgrāmatu nodaļu tiesnešu, pieņemto lēmumu tiesiskumu, kuri rada civiltiesiskas sekas, būtu izskatāmi civilprocesuālā kārtībā, jo, lai izvērtētu šādu publiskā reģistra amatpersonas lēmumu, tiesai ir jāvērtē arī civiltiesiski jautājumi un jābūt kompetentai tajos (*sk. lietas materiālu 35., 76. lpp.*).

Tā kā zemesgrāmatu nodaļas tiesneša lēmuma tiesiskuma izvērtēšanai ir noteikta īpaša kārtība un šī kārtība nav pretrunā ar Satversmes 92. panta pirmo teikumu, konstitucionālās sūdzības iesniedzēja arguments par nepieciešamību, izvērtējot apstrīdētajā normā noteikto ierobežojumu, ņemt vērā Administratīvā procesa likuma regulējumu nav pamatots.

17. Apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums ir samērīgs vienīgi tad, ja nav nekādu citu līdzekļu, kuri būtu tikpat iedarbīgi un kurus izvēloties pamattiesības tiktu ierobežotas mazāk jūtami (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 19. punktu*).

Kaut arī drošības naudas iemaksas pienākums ir pieļaujams kā personas tiesību uz brīvu pieeju tiesai ierobežojums, tomēr nepieciešams ņemt vērā, ka ne Zemesgrāmatu likums, ne arī Civilprocesa likums neparedz apstrīdētajā normā noteiktās drošības naudas apmēra samazināšanu vai arī personas atbrīvošanu no šīs drošības naudas nomaksas.

Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmē paredzētais drošības naudas apmērs ir noteikts, pieņemot Zemesgrāmatu likumu 1937. gada 22. decembrī. Tālaika civilprocesuālajos likumos, kas noteica arī sūdzību par zemesgrāmatu nodaļas priekšnieka lēmumu izskatīšanas kārtību, bija noteiktas konkrētas personu grupas, kuras atbrīvojamas no drošības naudas iemaksas (*sk.: Civilprocesa likums ar paskaidrojumiem – izvilkumiem no Latvijas Senāta un Tiesu palātas spriedumiem un no attiecīgās zinātniskās literatūras, kā arī dažiem aizrādījumiem uz likumdošanas motīviem. Sastādījuši F. Konradi, T. Zvejnieks u.c. Rīga: Valsts tipogrāfijas izdevums, 1939, 98. – 99., 103. – 104. lpp.*).

Pieņemot apstrīdēto normu, likumdevējs nav nodrošinājis pēc iespējas saudzējošāku ierobežojuma piemērošanu. Proti, likumdevējs nav paredzējis iespēju personai lūgt tiesu pilnībā vai daļēji atbrīvot to no drošības naudas iemaksas. Arī tādu personu lietās, kurām nav drošības naudas iemaksai nepieciešamo finanšu līdzekļu, var rasties principiāli *quaestiones iuris*, vai arī Tiesu palātas lēmumā var būt pieļautas kļūdas. Likumdevējam ir jāņem vērā šādu gadījumu iespējamība un jāparedz saudzējošāki līdzekļi – tiesības personai lūgt atbrīvot to no drošības naudas iemaksas vai samazināt drošības naudas apmēru. Demokrātiskā tiesiskā valstī nav pieļaujams tiesas nolēmumu pārsūdzēšanu padarīt atkarīgu vienīgi no personas finansiālajām iespējām. Paredzot noteiktu maksājumu par tiesas nolēmuma pārsūdzēšanu nākamajā tiesas instancē, likumdevējam tajā pašā laikā ir jāparedz iespēja arī personām, kurām nav šo finanšu līdzekļu, aizstāvēt savas tiesības taisnīgā tiesā.

Līdz ar to ir iespējams noteikt arī saudzējošākus līdzekļus, lai mazāk ierobežotu personas tiesības uz taisnīgu tiesu, vienlaikus nodrošinot efektīvu Civillietu departamenta darbību.

18. Apstrīdētajā normā noteiktais personas tiesību uz brīvu pieeju tiesai ierobežojums ir noteikts ar likumu un tam ir leģitīms mērķis. Likumdevēja

izraudzītais līdzeklis ir piemērots leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, Civillietu departamenta pienācīgas darbības nodrošināšanai.

Taču likumdevējam, apstrīdētajā normā nosakot drošības naudas maksāšanas pienākumu, bija iespēja paredzēt arī saudzējošākus līdzekļus leģitīmā mērķa sasniegšanai. Līdz ar to labums, ko iegūst sabiedrība, nav lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu.

Tā kā likumdevējs, pieņemot apstrīdēto normu, nav ievērojis samērīguma principu, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. pantam.

19. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32. panta trešo daļu tiesību normas, kuras Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošām augstāka juridiskā spēka tiesību normām, uzskatāmas par spēkā neesošām no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi.

19.1. Tā kā likumā nav paredzēta iespēja tiesnesim, ievērojot personas mantisko stāvokli, pilnībā vai daļēji atbrīvot šo personu no drošības naudas iemaksas, Satversmes tiesa uzskata, ka neatbilstības novēršanai nosakāms termiņš līdz 2006. gada 1. jūlijam.

19.2. Lai apstrīdētās normas piemērošana līdz 2006. gada 1. jūlijam neradītu citām personām Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu, šādos gadījumos pēc procesuālās analogijas ir piemērojams vispārējais civilprocesuālo tiesību princips, kas nostiprināts Civilprocesa likuma 43. panta ceturtajā daļā un 458. panta ceturtajā daļā. Proti, tiesa pēc personas lūguma, ievērojot šīs personas mantisko stāvokli, ir tiesīga izlemt jautājumu par personas pilnīgu vai daļēju atbrīvošanu no drošības naudas iemaksas.

19.3. Ņemot vērā, ka ar apstrīdēto normu ir aizskartas konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pamattiesības, Satversmes tiesas uzdevums ir novērst konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pamattiesību aizskārumu, kas radies, piemērojot apstrīdēto normu.

Šajā gadījumā tas iespējams no brīža, kad konstitucionālās sūdzības iesniedzēja tiesības aizskāra apstrīdētā norma. Tiesu palāta lēmumu lietā, kas ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības iesniedzēja blakus sūdzības par Limbažu zemesgrāmatu nodaļas tiesneses 2004. gada 25. novembra lēmumu, pieņēma 2005. gada 10. februārī (*sk. lietas materiālu 7. – 10. lpp.*). Šo Tiesu palātas lēmumu konstitucionālās sūdzības iesniedzējs pārsūdzēja, taču 2005. gada 23. februārī Tiesu palātas tiesnese pieņēma lēmumu atstāt iesniegto blakus sūdzību bez virzības tā iemesla dēļ, ka blakus sūdzībai nebija pievienoti dokumenti, kas apliecinātu drošības naudas 40 latu apmērā nomaksu (*sk. lietas materiālu 11. lpp.*).

Līdz ar to, lai konstitucionālās sūdzības iesniedzējam būtu iespējams īstenot savas tiesības, ja tās bija ierobežotas viņa mantiskā stāvokļa dēļ, nosakāms, ka viņš ir tiesīgs pārsūdzēt Tiesu palātas 2005. gada 10. februāra lēmumu, izsakot lūgumu atbrīvot viņu pilnībā vai daļēji no drošības naudas iemaksas.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 30. – 32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

1. Atzīt Civilprocesa likuma 449. panta ceturtajā daļā ietvertās normas vārdus „un trešajā daļā” un Zemesgrāmatu likuma 98. panta piezīmi par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. pantam un spēkā neesošu no 2006. gada 1. jūlija.

2. Noteikt, ka līdz 2006. gada 1. jūlijam šajā lietu kategorijā pēc procesuālās analogijas ir piemērojams vispārējais civilprocesuālo tiesību princips, kas nostiprināts Civilprocesa likuma 43. panta ceturtajā daļā un 458. panta ceturtajā daļā.

3. Noteikt, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējam – Oļegam Kožečenkovam ir tiesības pārsūdzēt Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2005. gada 10. februāra lēmumu un lūgt viņu pilnībā vai daļēji atbrīvot no drošības naudas iemaksas.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

A. Endziņš